

Referat af brugerrådets møde d. 6. maj

Tilstede var:

Hans Gemælke, Joy Klein, Thorkild Danielsen, Otto Hansen, Jørgen Ør-gaard, Mogens Overballe, Ole Andreasen, Inger Nysom Astrup samt Peter Brostrøm.

Nationalpark Mols Bjerge - Velkomstcenter ved Kalø

Præsentation af Nationalpark Mols Bjerge's (NP MB) planer om etablering af velkomstcenter ved Kalø.

Sekretariatsleder Mika Leth Petersen (MLP) gav en præsentation af NP-bestyrelsens arbejde og overvejelser ved etableringen af et velkomstcenter i NP MB. En placering af et center ved Kalø rummer flere fordele, bl.a. at området helt naturligt besøges af rigtig mange gæster hvert år, samt at området er en af de vigtigste indfaldsveje til området NP MB.

MLP viste et oversigtskort – se vedhæftede – hvor man har forsøgt at tage hånd om de logistiske udfordringer i forbindelse med et sådant velkomstcenter. P-pladsen skal rykkes nord for de eksisterende bygninger, der etableres en ny indkørsel, samt toilet, kiosk og krofunktion indarbejdes i velkomstcenteret. Det overordnede indtryk af området vil være at udsynet til slotsruinen vil være mere tilgængelig og knapt så domineret af faciliteter ved ankomstområdet.

NP-bestyrelsen arbejder på at få alle tilladelser på plads og samtidig på at få projektet finansieret.

Jagtens hus

Præsentation af nyt Jagtens Hus, Kalø ved Jagtfaglig Chef Niels Søndergaard. Danmarks Jægerforbund (DJ) har siden oprettelsen i 1992 haft til huse dels i kontorbygninger i Rødovre (administration), dels lidt uden for Aarhus ved Kalø (uddannelse og rådgivning). Vi har nu truffet beslutning om at samle alle medarbejdere og alle funktioner i ét hus, med det sigte at styrke vores arbejde for jagten og naturen i Danmark. Placeringen er valgt til at blive Kalø, beliggende i Nationalpark Mols Bjerge. Det nye hus kalder vi for "Jagtens Hus".

Link til projekt: <http://www.jagtenshus.dk/>

Naturstyrelsen (NST) har besluttet at sælge grunden til DJ, et salg der skal for Finansudvalget til godkendelse.

Her i skrivende stund, efter brugerrådets møde, har Finansudvalget givet grønt lys til at Miljøministeriet sælger grund og bygninger til Danmarks Jægerforbund.

Efter morgenkaffen besigtigede rådet Jægerforbundets bygninger og området, hvor det nye Jagtens Hus skal placeres. Besøget gav et godt indtryk af hvordan de nye huse vil kunne indpasses i området med stor hensyntagen til landskabet og bevoksningen.

Realdania – Stedet tæller, Kalø Slotsruin

Efter godt et års stilstand i projektet, hvor vi afventede endelig afgørelse i fredningskendelsen, er projektet nu atter sat i gang. Processen med at finde en entreprenør til opgaven er i gang. Kort fortalt skal der etableres:

Et nyt ankomstområde, hvor der især lægges vægt på et uforstyrret udsyn til ruinen fra p-pladsen, at der er færre forstyrrende elementer ved ankomstområdet samt markerede p-pladser.

En styrket ledelinie fra ankomstområdet til selve ruinen. Her er det tanken at der etableres et par sidde-bjælker, der viser hvilken vej gæsten skal gå fra middelalderdæmningen til ruinen via avlsgården.

Etablering af en trappe i ruinens tårn, således at den besøgende kan komme til vejs og se hele ruinen fra oven.

Der arbejdes på at projektet kan stå færdigt i efteråret 2015 – måske til efterårsferien.

Naturbørnehave og naturfitness ved Kalø

Brugerrådet blev præsenteret for den nye naturbørnehave ved Kalø, her har været et uudnyttet byggefelt, som nu skal anvendes til etableringen af en naturbørnehave. I forbindelse med børnehaven etableres også en naturlegeplads samt et område med naturfitnessredskaber. Sidstnævnte bliver til i et partnerskab med Rønde Distriktsråd og Løbeklubben Puls 8410.

Emner til drøftelse

Livstræer

Under transporten gennem Ringellose Skov tog vi forskud på drøftelsen af emnet Livstræer/Evighedstræer. Rådet drøftede og udvekslede synspunkter om udpegningen, herunder at der i private skove er mulighed for at indgå aftaler om udpegning af arealer med urørt skov. Der er også en mulighed for at indgå aftaler om livstræer på private arealer. Drøftelsen viser at der er mange synspunkter på emnet.

Miljøministeriet har tidligere besluttet at bevare 3 til 5 træer pr. ha i alle statsskove til højest mulig alder og efterfølgende naturlig nedbrydning. På arealer udlagt som plukhugst skal der jf. naturskovstrategiens principper altid bevares minimum 5 – 10 træer pr. ha. Formålet er især at tilgodese dyr og planter knyttet til gamle træer og dødt ved, dvs. sikre biodiversiteten ved løbende at øge antallet af levesteder og trædesten i form af gamle og meget gamle træer i skovene, samt mængden af dødt ved.

Beslutningen om bevaring af 3 til 5 træer pr. ha kom for løvskov i 1994 i forbindelse med udmøntning af Naturskovstrategien, og for nåleskov i 2005 i Handlingsplan for Naturnær Skovdrift. Desuden kræver skovcertificeringsordningerne FSC og PEFC at der efterlades 3-5 træer per hektar. Hidtil har træerne ikke haft nogen benævnelse, og de har ikke været markeret eller udpeget konkret. Med regeringens Naturplan Danmark blev det i 2014 besluttet at denne udpegning og markering skal foretages i alle Naturstyrelsens skove.

Målet er at sikre biodiversiteten endnu bedre, således at der i gennemsnit pr. skov udpeges og markeres 5 stående træer pr. ha bevokset produktions-skov. Træerne omtales herefter som *Livstræer*.

Livstræer i den almindelige produktions-skov har en vigtig biologisk funktion, ved at give levemulighed også for en række arter, som kun trives med gamle træer og dødt ved, og som ellers mest ville kunne leve i urørt skov eller græsnings-skov.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) bruger begrebet *Evighedstræer*, som kan opfattes som en delmængde af *Livstræer*. *Evighedstræer* dækker over særligt gamle eller på anden måde markante træer i skoven eller i landskabet. Det er ofte træer med usædvanlig størrelse og et lokalt navn eller en historie. Ønsket om beskyttelse af disse er i høj grad æstetisk og socialt begrundet, men de har også ofte væsentlige biodiversitetsmæssige værdier. Naturstyrelsen ønsker at bidrage til DN's kampagne for *Evighedstræer* og er meget positiv over for, at DN tilbyder at udpege og markere sådanne træer på Naturstyrelsens arealer. Evighedstræerne er således også livstræer og medregnes i opgørelserne og markeres også som livstræer.

Formål med udpegningen

Udpegningen understøtter en bæredygtig skovdrift, som jf. skovlovens § 1, har fokus på og balance mellem tre typer værdier: økonomiske, økologiske og sociale. Ved udpegning og registrering af livstræer skal der derfor tages hensyn til alle tre typer.

Formål med udpegning af livstræer er bl.a. biodiversitet, æstetik og oplevelser ved:

- At sikre langt liv for træer, som allerede har stor naturmæssig værdi.
- At sikre at gamle træer udvikles og bevares i fremtiden, også de steder, hvor de savnes i dag.
- At opnå mere dødt ved på levende gamle træer.
- At opnå mere stående og liggende dødt ved i øvrigt.

Vi vil her fra Kronjylland orientere Brugerrådet om udviklingen i processen omkring udpegningen af Livstræer.

Danmarks nationale friluftspolitik

Danmark har i 2015 fået sin første nationale friluftspolitik. ”Friluftslivet styrker vores sundhed og livskvalitet, skaber mere fællesskab, gør os klogere på naturen og kan fungere som social løftestang. Danskernes friluftsliv er også en milliardindustri, der giver beskæftigelse til over 37.000 personer.” Sådan lyder det fra NST’s hjemmeside.

Friluftspolitikken sætter retning for samarbejdet mellem borgere, myndigheder, organisationer, fonde og virksomheder på friluftsområdet. Den er en fælles referenceramme og en ledestjerne for udviklingen af friluftslivet og samarbejdet om det.

Friluftspolitikken er:

- bredt forankret – ikke mindst har den medejerskab hos alle centrale aktører på friluftsområdet,
- målrettet - giver indholdsmæssig retning for udviklingen,
- afbalanceret – afspejler hensyntagen til de forskellige interesserer på området, og
- operationel – kan omsættes til konkrete initiativer, partnerskaber mv.

Det vigtigste for brugerrådet er vel signalet om at der er fokus på friluftslivet, at benyttelse og beskyttelse skal afbalanceres, således at flest mulige kan få gode oplevelser med hjem.

Friluftspolitikken blev uddelt ved mødet, vi har endnu et par eksemplarer, men kan også hentes på nettet:

<http://naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/friluftspolitik/>

Benyttelsen af arealer ved Kalø

Vi har oplevet en stigende interesse for anvendelse af arealerne ved Kalø gennem de seneste år. Der er rigtig mange med interesse for friluftslivet og rekreative aktiviteter. Der skal etableres et Jagtens Hus og evt. et nyt velkomstcenter for Nationalparken – to nye væsentlige aktører i området.

Vi har derfor taget initiativ til at beskrive rammerne for arealerne ved Kalø. Disse er ganske mange og flere steder overlappende. De omfatter bl.a. landskabsfredning, EU habitatområde, naturbeskyttelsesloven, museumsloven, samt skovloven. Driftsplanen for området er også med til at sætte visse rammer.

Det blev drøftet om mn kunne forestille sig et offentligt møde, hvor alle interessenter; foreninger, borgere i nærområdet, klubber mv. kunne komme og give deres bud synspunkter vedr. benyttelsen af arealerne ved Kalø.

Et sådant møde skal formes således at deltagerne ikke får det indtryk at nu er der frit valg på alle hylder. Nu kan alle ideer komme på bordet og nyde fremme. Det skal netop tage udgangspunkt i at der er en del ramme og nogle af disse er ganske stramme og som derfor ikke giver mulighed for alt for mange udsving til den side vi kan kalde tivoli-land.

Vi kan måske se en fordel i, at der er offentlig fokus på hvad arealerne benyttes til og nok så meget hvad de ikke skal benyttes til. Et sådant møde kan måske være med til at skabe netop denne fokus og dermed lette vores daglige administration af brugen af vore arealer.

Vi vil overveje om vi skal sætte et sådant møde i stand, med henblik på at skabe en lokal forventningsafstemning vedr. benyttelsen af arealerne ved Kalø.

Emner til orientering

Naturpleje som erhvervsgren – 20 forslag til mere naturpleje

NaturErhvervstyrelsen, Landbrug & Fødevarer og Naturstyrelsen vil gøre det enklere og mere rentabelt for landmænd at sætte kreaturer ud for at pleje naturen. Derfor har styrelserne og landbrugsorganisationen sammen fundet 20 veje, der kan gøre det mere attraktivt for flere landmænd at lave naturpleje på græsningsarealer med høj naturværdi. Det skal blandt andet ske gennem mere gennemskuelige regler og højere tilskud.

I takt med landbrugets udvikling har det ofte ikke kunnet betale sig for lodsejere at afgræsse eller tage høslæt på ekstensive græsarealer. Det skyldes eksempelvis, at økonomien ikke hænger sammen, arealerne er for små, ligger for langt fra bedriften eller ikke giver nok foder til dyrene.

Dermed får nogle værdifulde naturarealer ikke den pleje, der er behov for, og så risikerer sjældne orkideer at blive overskygget af buske og krat, mens sommerfugles, agerhøns' og salamanderes levesteder er i fare for at forsvinde.

Læs mere om de 20 forslag: <http://naturstyrelsen.dk/nyheder/2015/apr/nyt-katalog-viser-20-veje-til-mere-naturpleje/>

Og evt. kataloget: <http://naturstyrelsen.dk/publikationer/2015/apr/naturplejen-analyse-af-de-udfordringer-lodsejer-og-dyreholder-oplever/>

Fondsstøtte til De 5 Hald'er ved Viborg.

En donation på 50 millioner kroner fra A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formål skal give nyt liv til tre middelalderborge og to gamle herregårde ved Hald i Midtjylland. Pengene skal blandt andet gå til arkæologiske undersøgelser, istandsættelser, rekonstruktioner og udvikling af moderne formidling.

Bag projektet står foreningen ”De fem Halder”, Kulturstyrelsen, Viborg Kommune og Naturstyrelsen. Senere på året udskrives en stor idékonkurrence om formidlingen.

Den ældste af Hald-borgene stammer fra år cirka 1200. Den blev afløst af en ny borg, der igen blev afløst af en tredje. De to sidste af de ”De 5 Hald’er” er herregårde, hvoraf den seneste i dag huser Det Danske Forfatter- og Oversættercenter.

Mange andre borgruiner i landet rummer kun et enkelt nedslag eller en kortere periode af danmarkshistorien, men ved Hald kan man på en times tid nå rundt og se hvordan borge er flyttet rundt i landskabet og med tiden har udviklet sig til herregårde.

Der er i dag ikke en samlet formidling, der binder borgene og herregårdenes historie sammen, men det skal det nye projekt ændre på. Projektet forventes afsluttet i 2020.

Partnerskabsprojektet ved Nordre Fælled

Partnerskabet kører med stor succes for både parterne og brugerne af området. Der er siden sidste år blevet etableret en bålhytte og andre faciliteter ved naturlegepladsen ”Bistaden”. Der er også etableret et infoskur ved en af indgangene til Nordre Fælled. Ligesom der har været rigtig mange arrangementer på arealet.

Der er stor fokus på at benytte naturen som løftestang for socialt udsatte grupper. Derfor er det lykkedes partnerskabet at få tildelt nogle midler til en et Bynaturrum – arbejdstitlen er ”Myretuen”. Her skal Randers Produktionshøjskole - om end ikke dagligt – så flere gange ugentligt tilholdssted for en lang række aktiviteter.

NST arbejder på at få udvidet partnerskabet til at omfatte hele området imod den nuværende, der kun omfatter ca. halvdelen.

Evt.

Driften af Klostermarken.

Der blev stillet spørgsmål til om vi med driften/plejen af arealet ved Klostermarken har forsømt visse forpligtigelser både i forhold til driftsplanen og naturbeskyttelseslovens § 3, beskyttede naturtyper.

Forså vidt angår driftsplanen, så har vi måske et mindre efterslæb med plejen af et mindre areal centralt beliggende i området (lige øst for Storf Sø). Her skal vi sikkert have set på arealet om det skal plejes som forudsat i planen, eller om vi skal søge dispensation og anmode om at lade arealet udvikle sig til skov.

I driftsplanen kan man se hvilke områder der skal udvikle sig til skov under naturlig vegetation eller holdes som lysåbne græs- / overdrevsarealer.

Driftsplanen for området:

<http://naturstyrelsen.dk/media/nst/Attachments/04Klostermarkenaug09.pdf>

For så vidt angår naturbeskyttelseslovens § 3, beskyttede naturtyper, så forventes det at offentlige myndigheder forvalter deres arealer således at de ikke vokser ud af beskyttelsen. Der er et område syd for Broddingbjerg, som står for en pleje indsats i den nærmeste tid. Heder og overdrev på Klostermarken kan, hvis vi ikke foretager pleje – vokse til med skov og dermed ud af beskyttelsen under naturbeskyttelseslovens § 3. Spørgsmålet er så hvornår vi skal iværksætte plejen for ikke at området er vokset til med skov.

Husk - næste møde er d. 8. oktober 2015